

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRAVY O BRNĚ
NA STARÉM MĚSTĚ V LIDOVÝCH A MĚSTSKÝCH PAMÁTKÁCH
K ASPEKTŮM VÝVOJE MĚSTA BRNĚ

PŘEDNÍ ZPRAVY
VÝZKUMŮ

BRNO
2005

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

předány k dalšímu archeobotanickému a geofyzikálnímu výzkumu, který snad pomůže vysvětlit jejich původ.

Arkadiusz Tajer, AC Olomouc

Resumé

Lipník nad Bečvou (Kataster Loučka, Bez. Přerov). „Padělky“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Lipník nad Bečvou (Kataster Loučka, Bez. Přerov). „Prostřední“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

LEŠANY (okr. Prostějov)

„Nad hájem, Vinohrádky“. LnK (IIB, III), VK (IVa), MMK (fáze IIa – Lengyel II). Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsících prosinci 2003 až květnu 2004 probíhaly zemní práce související s budováním protierozních a protipovodňových opatření na katastrálním území obce Lešany (okr. Prostějov). Jejich postup byl průběžně sledován, ohrožené archeologické objekty byly prozkoumány a zdokumentovány.

Z geomorfologického hlediska leží obec Lešany na rozhraní Zdětínské plošiny (Demek a kol. 1987, 569) a Kojetínské pahorkatiny (ibid., 277). Ty jsou součástí vyšších jednotek zvaných Konická vrchovina (ibid., 280) a Prostějovská pahorkatina (ibid., 421). Katastr obce tak leží na samotné hranici Dražanské vrchoviny (ibid., 169–170) a Hornomoravského úvalu (ibid., 202).

Polohu „Vinohrádky“ najdeme jihozápadně dnešní obce, napravo od silnice směřující z Lešan do Ohrozimí. Jedná se o JZ svah s nadmořskou výškou osídleného prostoru v rozmezí 282 až 296 metrů. Termínem „Nad hájem“ je označen východní okraj polní trati uvedené na mapách jako „Dzbel“. Tu nalezneme také jihozápadně dnešní obce, a to nad zalesněným prostorem zvaným „Lešanský háj“, který tvoří její severní hranici. I zde jde o JZ svah s nadmořskou výškou osídleného prostoru v rozmezí 288 až 300 metrů. Místa s archeologickými nálezy najdeme na ZM ČR 1:10 000, list 24-24-06, v okolí bodů určených souřadnicemi 174:314 (stopy paleolitické stanice, sídliště LnK, VpK, KZP a KLPP), 151:315 (sídliště MMK a KNP) a 142:329 (sídliště KNP).

Severovýchodní část polohy „Vinohrádky“ byla využita nositeli kultury s keramikou lineární. Na přítomnost osady prvních moravských zemědělců poukazují nejen běžné sídlištní objekty, ale též stavební jáma a několik kúlových jamek náležejících větší nadzemní stavbě – patrně neolitickému „dlouhému domu“. Následné kultuře s keramikou vypíchanou patří rozsáhlý hliník (obj. 506), který poskytl reprezentativní materiál fáze IVa výše uvedené kultury spolu se zlomky nádob kultury s moravskou malovanou keramikou (torzo reparovaného hrnce s dvěma rohatými uchy, zlomky tenkostěnných pohárků s červenou malbou aj.). Tato skutečnost řadí získaný soubor k důležitých pramenům pro poznání chronologických a geografických vztahů obou kulturních celků v prostoru střední Moravy (k tomu např. Kazdová 2001).

Další neolitické osídlení bylo zachyceno při severním okraji trati „Vinohrádky“, a to při západním cípu terénního zářezu – patrně hliníku lešanské cihelny – zvaného „Zmolka“. Zde šlo o sídlištní objekt mladšího vývojového stupně kultury s morav-

skou malovanou keramikou. Stopy výše zmíněné osady lidu s MMK byly zjištěny i v trati „Nad hájem“.

Pavel Fojtík, UAPP Brno

Literatura

Demek, J. a kol. 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Praha.

Kazdová, E. 2001: Osídlení střední Moravy v postlineárním neolitu. In: Otázky neolitu a eneolitu našich zemí. Sborník referátů z 18. pracovního zasedání badatelů pro výzkum neolitu a eneolitu Čech, Moravy a Slovenska (Mostkovice 14.–17. září 1999). Pravěk – Supplementum 8, Brno, 78–96.

Resumé

Lešany (Bez. Prostějov). „Nad hájem u. Vinohrádky“. LBK (Phase IIB, III), StBK (Phase IVa), MBK (Phase IIa – Lengyel II). Siedlung. Rettungsgrabung.

MAŠOVICE (okr. Znojmo)

„Pšeničné“. LnK (IIa), MMK (Ia – Lengyel I). Sídliště. Záchranný výzkum.

Průběžný záchranný výzkum se v roce 2004 soustředil na parcely 5 budoucích rodinných domů. Na celkové ploše cca 1000 m² se podařilo prozkoumat celkem 12 objektů, které dokládají osídlení závěrečné fáze kultury s lineární keramikou. Cenný je především soubor keramiky s řadou rekonstruovatelných tvarů, který nám dovoluje prozkoumané objekty zařadit do závěrečné fáze III. – se šáreckým výzdobným stylem. Za pozornost stojí i plýtká kvadratická jáma se zaoblenými rohy, koncentrací keramiky a čtyřmi pravidelně rozmístěnými kúlovými jamkami (obr. 7). Kulturu s moravskou malovanou keramikou (Ia – Lengyel I) reprezentuje několik soujámí a rozsáhlých hliníků s bohatým souborem nálezů, především keramiky. Prozkoumané objekty doplňuje jáma horákovské kultury, časně laténská polozemnice (LTA – viz kapitola Doba železná) a objekty z mladší doby římské.

Obr. 7. Mašovice. Objekt LnK 777 s kúlovou konstrukcí a koncentrací keramiky.

Mašovice. Objekt der LBK (Nr. 777) mit der Pfahlkonstruktion und der Konzentration der Keramik.

Intravilán obce. LnK (IIa). Sídliště. Záchranný výzkum.

V rámci dokončení výstavby kanalizace byl realizován v roce 2004 výzkum v obci. Na ZM ČR v měřítku 1 : 10 000, mapový list 33-22-25, se místa jednotlivých objektů nacházejí v bodech či okolí těchto bodů. Objekty 500–503 jsou v okolí bodu 304 mm od západní sekční čáry, 47 mm od jižní sekční čáry, objekt 504 je v bodě 362 mm od západní sekční čáry, 72 mm od jižní sekční čáry. Důležité informace přinesl prostor před areálem ZD, kde se podařilo prozkoumat 3 pravěké a 1 novověký objekt a pravěkou kulturní vrstvu. Především zde bylo potvrzeno osídlení kultury s lineární keramikou z mladší doby kamenné (fáze IIa), kdy jsme získali důležité informace o rozloze osady. Nově bylo zachyceno osídlení z průběhu starší doby bronzové. Objekt 504, který se nacházel v hlavní komunikaci od Hradiště, náleží intenzivnímu osídlení na trati „Pšeničné“ a potvrzuje nám také rozsah osady kultury horákovské.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé

Mašovice (Bez. Znojmo). „Pšeničné“. LBK (IIa), MBK (Ia – Lengyel I). Siedlung. Rettungsgrabung.

Mašovice (Bez. Znojmo). Bauter Teil der Gemeinde. LBK (IIa), MBK (Ia – Lengyel I). Siedlung. Rettungsgrabung.

MODŘICE (okr. Brno-venkov)

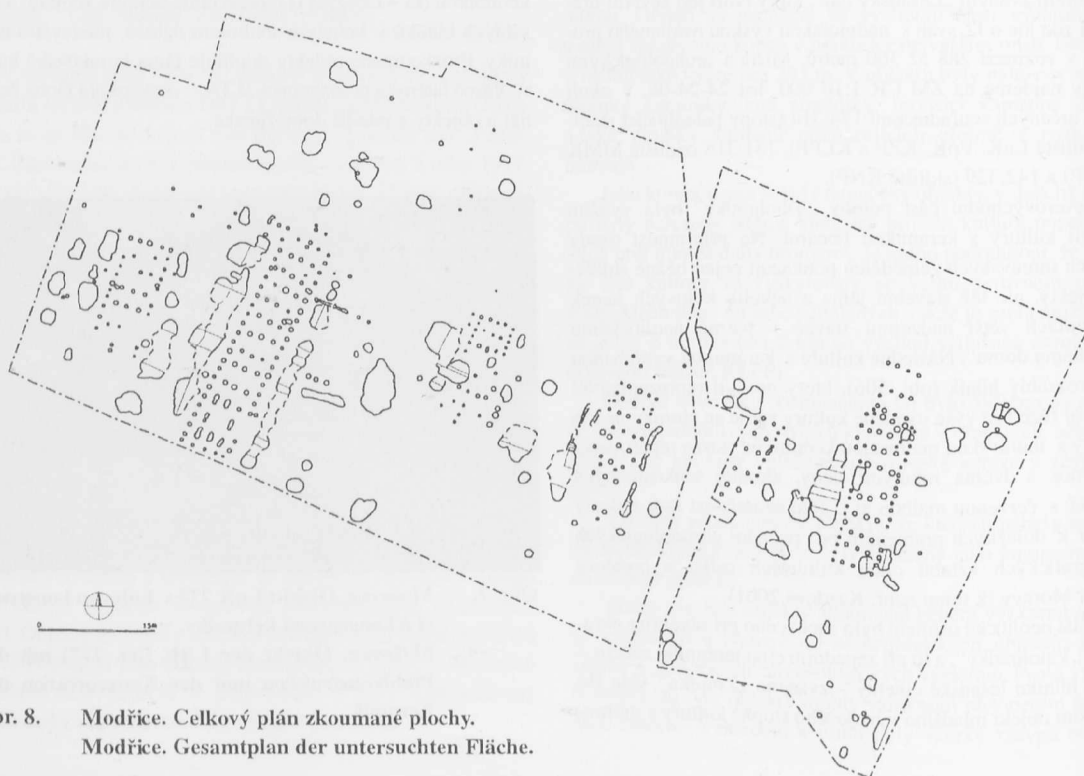
„Sádky“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu měsíců května až srpna roku 2004 byl proveden záchranný archeologický výzkum (obr. 8) při výstavbě tzv. skladové haly II uvnitř průmyslové zóny v katastrálním území

Modřic. Průmyslová zóna se nachází ve východní části polní trati „Sádky“, která leží asi 2 km jihozápadně od středu obce mezi rychlostní komunikací R 52 Brno – Pohořelice, silnicí II/152 Modřice – Želešice a řekou Bobravou. Skladová hala II byla situována do obdélníkového prostoru v jihozápadního cípu průmyslové zóny, ohraničeného areály firem IMI Norgren a BERNEX Bimetallic (dříve Xaloy) na východě, komplexem firmy PST Ostrava na jihu a polními cestami, odpovídajícími hranici 1. etapy zástavby průmyslové zóny, na severu a západě. Pozemek o rozměrech cca 135 × 370 m se rozkládá v nadmořské výšce od 195 do 198 m, na úpatí mírného jiho-východního svahu, kterým klesá Kozí hora (356 m n. m.) do široké nivy okolo soutoku řeky Svatky s Bobravou. Přesná poloha lokality je na mapě ZM ČR 1 : 10 000, na mapovém listu 24-34-15, a je určena body o souřadnicích 1:186, 14:183, 25:218 a 12:221 mm od Z:J sekční čáry.

V severozápadní čtvrtině sledované plochy, kde z údolní nivy Bobravy, vyplněné holocénními fluvialními, převážně hlinito-písčitémi sedimenty, vystupovala paralelně s terénem návěj spraší a sprašových hlín würmského stáří, bylo prozkoumáno celkem 459 zahloubených objektů (obr. 8), které představují pozůstatky osídlení z mladší doby kamenné a mladší doby bronzové (viz kap. Doba bronzová).

Starší komponentu reprezentuje sídliště kultury s lineární keramikou, jehož těžiště je možné na základě získaného souboru keramiky přesněji datovat do fáze Ib (Čížmář 1998; 2002). Obytný areál tvoří 6 půdorysů dlouhých nadzemních domů kúlové konstrukce, uspořádaných do řady a jednotně orientovaných podélnou osou ve směru SV-JZ. Délka jednotlivých staveb se pohybuje od 12 do 34 m, zatímco šířka je poměrně konstantní, v rozmezí od 5 do 7 m. Strukturu osady doplňuje dalších 40 zahloubených objektů, které většinou primárně sloužily buď k získávání hlíny (tzv. stavební jámy a hli-

Obr. 8. Modřice. Celkový plán zkoumané plochy.
Modřice. Gesamtplan der untersuchten Fläche.